

Başvuru Numarası : 2023/992
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/717
Başvuran : Eşit Haklar İçin İzleme Derneği
Başvuran Vekili : -
Adres : Kavaklıdere Mah. Göreme Sok. No:7 Daire: 4
Çankaya/ANKARA
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından 2023 yılı seçim süreci için hazırlanan kamu spotlarının Türkçe bilmeyen seçmenlerin bilgilendirme hakkı bakımından dolayı bir ayrımcılık oluşturduğu iddialarına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Eşit Haklar İçin İzleme Derneği adına Nejat TAŞTAN tarafından yapılan başvuruda, 14/5/2023 tarihinde Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Genel Seçimlerinin yapıldığını, Cumhurbaşkanı seçiminin 28/5/2023 tarihinde yeniden yapılacağı, 14/5/2023 tarihinde yapılan seçimler öncesinde YSK tarafından seçmenleri bilgilendirme amacıyla hazırlanan kamu spotlarının yalnızca Türkçe bilen seçmenler düşünülerek hazırlandığı, Türkiye’de okuma-yazma bilmeyen seçmen sayısı ile 14 Mayıs 2023 seçimlerinde geçersiz sayılan oyların sayısının ilişkili olduğu ve okuma-yazma bilmeyen seçmenler arasında Türkçe bilmeyen seçmenlerin varlığının bilindiği, seçim konusunda yetkili kurumların seçimler öncesinde geçersiz oy kullanılmasının önüne geçmek adına erişilebilir yöntemlerle seçmen bilgilendirilmesi faaliyetleri yürütmekle görevli olduğu, 2015 seçimleri öncesi Türkçe bilmeyen seçmenlerle ilgili yapılan başvuru üzerine YSK tarafından Türkçe bilmeyen seçmenlere sandık başında tercüman sağlanması yönünde karar alındığı, ayrıca 2015 yılında Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları Kurumu tarafından seçme hakkına erişimin sağlanması ve ayrımcılığın engellenmesi adına Türkiye’de konuşulan farklı dillerde seçmen eğitimi yapılması yönünde tavsiye kararları alındığı, tüm bu gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda YSK tarafından 2023 yılında Türkçe hazırlanan kamu spotlarının Türkçe bilmeyen seçmenlerin seçimlere ilişkin bilgi alma hakkı bakımından ayrımcılığa uğramasına sebep olduğu ve geçersiz oy kullanılması nedeniyle söz konusu seçmenlerin ülke yönetimine katılım haklarının zedelendiği iddia edilmekte ve YSK tarafından kamu spotlarının yalnızca Türkçe olarak hazırlanması ve yayınlanmasının dil temelinde ayrımcılık oluşturduğunun tespit edilmesi talep edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarih ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

4. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(...)"

5. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

"... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. "; ... i) "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek."

6. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun kanuni temsilci veya vekil aracılığıyla yapılması" başlıklı 37'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Başvurular, kanunî temsilci veya vekil tarafından da yapılabilir. Kanunî temsilci veya vekil aracılığıyla yapılan başvurularda temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesinin sunulması zorunludur."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir. "

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup

bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvuran Dernek, YSK tarafından seçim sürecinde seçmenleri bilgilendirmek amacıyla Türkçe hazırlanan kamu spotlarının Türkçe bilmeyen seçmenler açısından bilgilenme hakkı bağlamında dolaylı bir ayrımcılık oluşturduğu iddiasıyla gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde, Kuruma bireysel başvuruda bulunma hakkının, ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan gerçek ve tüzel kişilere ait olduğu düzenlenmiştir. Ayrıca mezkûr Yönetmelik'in 37'nci maddesinde ise başvuruların kanunî temsilci veya vekil tarafından da yapılabileceği, bu durumda temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesi sunulmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

14. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesi gereğince; başvuran Derneğin ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gören sıfatını haiz olmadığı, ayrıca temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesinin de sunulmadığı tespit edilmiş olup ehliyet kriterini sağlamayan başvurunun inceleme koşullarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye